

1930

- Ιδρύεται το *Εθνικό Θέατρο*.
- Πραγματοποιούνται οι Β΄ Δελφικές Γιορτές.
- Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδας αρνείται την καθιέρωση του πολιτικού γάμου.
- Ο **Γ. Παπανδρέου** αναλαμβάνει το Υπουργείο Παιδείας και **συνεχίζει την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Κ. Γόντικα**. Διαμορφώνεται το νομοθετικό πλαίσιο για εξάχρονο Δημοτικό σχολείο, αναβάθμιση του επαγγελματικού κλάδου στη δεύτερη βαθμίδα, προαιρετικά μαθήματα στο γυμνάσιο, έγκριση πολλών διδακτικών βιβλίων κατά τάξη και μάθημα, απογεύματα ελευθέρως εργασίας στα σχολεία, μαθήματα ειδικής επίδοσης σε μαθητές με καταφανή κλίση σε ορισμένα μαθήματα και για πρώτη φορά ιδιαίτερη σημασία στη διδασκαλία των νέων ελληνικών με ενίσχυση της δημοτικής γλώσσας. Το όνομα του Γ. Παπανδρέου συνδέεται επίσης και με τα 3.500 σχολεία που κτίζονται εκείνη την εποχή. Η μεταρρύθμιση αυτή έχει βραχύ βίο και δεν προλαβαίνει να δοκιμαστεί σε βάθος χρόνου. Οι συγκυρίες αλλάζουν από το 1932 και μεταβάλλονται από το 1936.
- Ο Ν. Καζαντζάκης και ο Δ. Γληνός παραπέμπονται σε δίκη «*επί χλευασμού της θρησκείας*», εξαιτίας της δημοσίευσης της Ασκητικής στο περιοδικό Αναγέννηση.
- Η Γεωργία Βασιλειάδου κάνει την παρθενική της εμφάνιση στον κινηματογράφο στην ταινία «*Όνειρο του γλυπτού*».
- Γυρίζεται η ταινία «*Δάφνις και Χλόη*» του Ορέστη Λάσκου στη Μυτιλήνη.
- Γεννιέται στο Αγρίνιο ο στιχουργός, ηθοποιός, σεναριογράφος και θεατρικός συγγραφέας Πυθαγόρας.
- Γεννιέται ο στιχουργός Γιάννης Νεγρεπόντης.

1 Ιανουαρίου 1930

Πρώτος υπουργός στο νεοσύστατο Υπουργείο Αεροπορίας αναλαμβάνει ο πρωθυπουργός Ελ. Βενιζέλος με υφυπουργό τον Αλ. Ζάννα, καταξιωμένο αεροπόρο του Α΄ παγκοσμίου πολέμου και εμπνευστή των πρώτων βημάτων της ενοποιημένης αεροπορίας.

5 Φεβρουαρίου 1930

Οι γυναίκες αποκτούν δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές.

30 Οκτωβρίου 1930

Ο Βενιζέλος επισκέπτεται την Άγκυρα όπου συνάπτεται διμερές σύμφωνο φιλίας, ουδετερότητας και διαιτησίας μεταξύ των δύο χωρών.

1931

- Μοναχός βρίσκει στην Τραπεζούντα την εικόνα της Παναγίας Σουμελά.
- Αρχίζουν τα πρώτα τακτικά αεροπορικά δρομολόγια με αεροπλάνα *Jungers-24* της «*Ελληνικής Εταιρείας Εναέριων Συγκοινωνιών «Ε.Ε.Ε.Σ.*», στη γραμμή Αθήνα - Θεσσαλονίκη – Αθήνα και λίγο αργότερα στη γραμμή Αθήνα – Αγρίνιο – Ιωάννινα – Αθήνα (10 Ιουλίου).
- Εκδίδεται η εφημερίδα *Αθηναϊκά Νέα*, από τον Δημ. Λαμπράκη.
- Ιδρύεται η *Εργατική Εστία*.
- Εγκαινιάζεται το *Μουσείο Μπενάκη* στο επιβλητικό κτίριο της οδού Βασ. Σοφίας το οποίο στεγάζει το προϊόν των συλλεκτικών ανησυχιών και επιτεύξεων του ιδρυτή του και ευεργέτη Αντώνη Μπενάκη.
- Η Αμερικανική Αρχαιολογική Σχολή ξεκινά ανασκαφές στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας.
- Γιορτάζονται τα 70 χρόνια προσφοράς του κοινωφελούς ιδρύματος Γεωργίου και Αικατερίνης Χ. Κώνστα οι οποίοι διέθεσαν τους πόρους και την εξουσία σε επιτρόπους-εκτελεστές της διαθήκης τους «*ν' αποκαταστήσουν έν καλό κατάστημα [...] προς όφελος των πτωχών*» στην περιφέρεια του Δήμου Αθηναίων. Στα 70 χρόνια της λειτουργίας του το ίδρυμα άσκησε «*ευεργετικήν επίδρασιν εις την κοινωνίαν της βιομηχανίας*» με τη δημιουργία εργατών, τεχνιτών και «*εντίμων ανθρώπων*» και προσέφερε περισσότερα «*εις την μακράν και κοπώδη ιστορίαν της βιομηχανίας παρά ωρισμένοι επιχειρήσεις εξυπηρετούσαι προσωπικά συμφέροντα*».
- Ο Δημήτρης Μυράτ πρωτοεμφανίζεται στη σκηνή του θεάτρου Κοτοπούλη.

- Βενιζελικοί οπαδοί ορμούν τον Αύγουστο στη σκηνή του θεάτρου Περοκέ, και πυροβολούν κατά του ηθοποιού Βασίλη Αυλωνίτη που εκτελεί νούμερο με σατιρικά τετράστιχα για την κυβέρνηση στην επιθεώρηση *Κατεργάρα*. Στην προσπάθειά του να τον προφυλάξει πέφτει νεκρός ο μηχανικός Π. Μωραΐτης και τραυματίζεται ο λογιστής του θεάτρου.
- Γιάννης Κορδάτος: *Ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος*.
- Κώστας Βάρναλης: *Η αληθινή απολογία του Σωκράτη*.
- Γεννιέται στη Μακρακώμη Φθιώτιδας ο συγγραφέας Μάριος Χάκκας.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο συγγραφέας Μένης Κουμανταρέας.
- Γεννιέται στη Θεσσαλονίκη ο ποιητής Νίκος-Αλέξης Ασλάνογλου.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο γλύπτης Κ. Πολυχρονόπουλος.
- Γεννιέται στη Λάρισα ο ηθοποιός Κώστας Βουτσάς.
- Γεννιέται στη Νέα Ιωνία ο λαϊκός τραγουδιστής Στέλιος Καζαντζίδης.
- Γεννιέται ο οργανοπαίχτης (κλαρίνο) Βασίλης Σούκας.

Ιανουάριος 1931

Με τη στήριξη της Κοινωνίας των Εθνών και τη συνεργασία της Τραπεζής της Ελλάδος, η κυβέρνηση έχει πλέον θέσει το τραπεζικό σύστημα υπό έλεγχο. Τράπεζες και κρατικά ταμεία υποχρεώνονται να καταθέτουν τμήμα των αποθεμάτων τους στην Τράπεζα της Ελλάδος, αυξάνοντας τις δυνατότητές της να στηρίξει το σύστημα, σε περίπτωση πανικού, ως «δανειστής εσχάτης καταφυγής».

12 Ιανουαρίου 1931

Εκδηλώνονται επεισόδια από τους καπνεργάτες του Πειραιά, επειδή στις καπναποθήκες προσλαμβάνονται γυναίκες αντί για άντρες.

21 Μαρτίου 1931

Ο τίτλος του κεντρικού κειμένου της πρώτης σελίδας του Ριζοσπάστη αναφέρει: «Δεν θα πάψουμε την πάλη μας για την Ανεξαρτησία του Μακεδονικού Λαού».

Μάιος 1931

Ψηφίζεται ο νόμος 5060 «Περί Τύπου», που αντικαθιστά τον οθωνικό νόμο του 1837.

21 Σεπτεμβρίου 1931

Οι συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929 γίνονται αισθητές και στην Ελλάδα. Μετά την εγκατάλειψη του κανόνα του χρυσού από την Αγγλία, η Τράπεζα της Ελλάδας αποσυνδέει τη δραχμή από τη στερλίνα και τη συνδέει με το δολάριο.

Στο νεογέννητο χρηματιστήριο Αθηνών δημιουργείται πανικός. Τα διαθέσιμα των τραπεζών αρχίζουν να εξανεμίζονται, όπως και το απόθεμα που έχει σωρεύσει η χώρα σε συνάλλαγμα και χρυσό. Η κυβέρνηση και η Τράπεζα της Ελλάδος αντιδρούν με σκληρά μέτρα. Απαγορεύονται οι εξαγωγές κεφαλαίου. Περιορίζονται οι εισαγωγές ακόμη και στα είδη πρώτης ανάγκης και αυξάνονται οι φόροι. Τα μέτρα προκαλούν οξύτατο πρόβλημα ρευστότητας.

18 Σεπτεμβρίου 1931

Η Ελλάδα καθιερώνει την **Αιγιαλίτιδα Ζώνη**, για τις ανάγκες της αεροπλοΐας και αστυνομίας της, πλάτους 10 ν.μ. με το Π.Δ. 6/18 Σεπτεμβρίου 1931 "περί καθορισμού πλάτους χωρικών υδάτων, όσον αφορά τα ζητήματα της Αεροπορίας και Αστυνομίας αυτής" (ΦΕΚ Α' 325).

Οκτώβριος 1931

Πραγματοποιούνται στην Κύπρο μαζικές διαδηλώσεις υπέρ της Ένωσης με την Ελλάδα. Οι διαδηλωτές συγκρούονται με τις βρετανικές δυνάμεις και πυρπολούν το κυβερνείο στη Λευκωσία και το Διοικητήριο της Λεμεσού.

2 Δεκεμβρίου 1931

Αρχίζει τη λειτουργία της στο Τατόι η «**Ενιαία Παραγωγική Σχολή Αεροπορίας**» (αργότερα «**Σχολή Ικάρων**»), με πρωτοβουλία του υφυπουργού Αλ. Ζάννα. Η Σχολή δέχεται τους πρώτους έντεκα τυχερούς που πετυχαίνουν στις εξετάσεις, οι οποίοι αποτελούν τα θεμέλια δημιουργίας της καθαρά αιμιας πλέον αεροπορικής προέλευσης «**Γενιάς των Ικάρων**». Πρώτος διοικητής ο ναυτικής προέλευσης Π. Βήλος.

1932

- Έντονη διαμαρτυρία των κατοίκων της Αθήνας και του Πειραιά εναντίον της εταιρείας «Power» για την ανατίμηση του ρεύματος.
- Στην Πορτογαλία ο ηγέτης του κόμματος εθνικής ενότητας Αντόνιο Ντε Σαλαζάρ, επιβάλλει δικτατορία.
- Ανακαλύπτονται σπουδαία ευρήματα στην αρχαία αγορά της Αθήνας. Μεταξύ άλλων βρίσκονται τα ψηφοδέλτια εξοστρακισμού του Αριστείδη.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο του *Εθνικού Θεάτρου* εκλέγει στις 18 Φεβρουαρίου ως μέλη της καλλιτεχνικής επιτροπής τους Γρ. Ξενόπουλο, Παύλο Νιρβάνα, Γ. Α. Βλάχο και Θ. Ν. Συνοδινό. Εγκαινιάζει τις παραστάσεις του με τον «Αγαμέμνονα» του Αισχύλου και «το Θείο Όνειρο» του Γρ. Ξενόπουλου (19 Μαρτίου). Διευθυντής είναι ο Φώτος Πολίτης.
- Η Κατίνα Παξινού εμφανίζεται στο Εθνικό Θέατρο, όπου ερμηνεύει ρόλους που την καταξιώνουν ως κορυφαία ηθοποιό της ελληνικής σκηνής. Με το Εθνικό Θέατρο θα εμφανιστεί στο Λονδίνο, τη Φρανκφούρτη και το Βερολίνο, ερμηνεύοντας το ρόλο της Ηλέκτρας στο έργο του Σοφοκλή, την Γερτρούδη στον «Άμλετ» του Σαίξπηρ και την Κυρία Άλβινγκ στους «Βρυκόλακες» του Ίψεν.
- Γεννιέται στο Μεσολόγγι η ηθοποιός Σπεράντζα Βρανά (Ελπίδα Χωματιανού).
- Γεννιέται ο ηθοποιός Χρόνης Εξαρχάκος.
- Γεννιέται στην Καβάλα η ηθοποιός Αντιγόνη Βαλάκου.

4 Ιανουαρίου 1932

Υπογράφεται στην Άγκυρα η Ιταλοτουρκική Σύμβαση βάσει της οποίας οριοθετείται η θαλάσσια περιοχή μεταξύ της Μικρασιατικής Ακτής και του Δωδεκανησιακού συμπλέγματος. Τα Δωδεκάνησα με τη Συνθήκη της Λωζάνης έχουν περιέλθει στην Ιταλία.

26 Ιανουαρίου 1932

Εξεγείρονται οι αγρότες λόγω των άσχημων συνθηκών διαβίωσής τους. Η εξέγερση παίρνει πανελλαδικές διαστάσεις.

16 Απριλίου 1932

Η κυβέρνηση κηρύσσει προσωρινό χρεοστάσιο. Ο Βενιζέλος σε μια ύστατη προσπάθεια προσπαθεί να σώσει τη δραχμή.

21 Μαΐου 1932

Παρατείνεται η κυβέρνηση Βενιζέλου. Πολιτικοί σχολιαστές κρίνουν το γεγονός ως φυσικό επακόλουθο της οικονομικής κρίσης που μαστιάζει τη χώρα.

26 Μαΐου 1932

Ορκίζεται Κυβέρνηση του Αγροτοεργατικού Κόμματος υπό τον Αλ Παπαναστασίου.

3 Ιουνίου 1932

Παρατείνεται η Κυβέρνηση Παπαναστασίου μετά την άρνηση του Βενιζέλου να τη στηρίξει ανεπιφύλακτα.

5 Ιουνίου 1932

Ορίζεται νέα κυβέρνηση των Φιλελευθέρων με πρωθυπουργό τον Ελ. Βενιζέλο.

8 Ιουνίου 1932

Υπερψηφίζεται στη Βουλή το νομοσχέδιο περί κοινωνικών ασφαλίσεων, βάζοντας τις βάσεις για την ίδρυση του ΙΚΑ.

19 Αυγούστου 1932

Διαλύεται η Βουλή και προκηρύσσονται εκλογές για τις 26 Σεπτεμβρίου.

26 Σεπτεμβρίου 1932

Διενεργούνται εκλογές και το Λαϊκό κόμμα έρχεται πρώτο με ποσοστό 33,80%. Δεύτεροι οι Φιλελεύθεροι με μικρή διαφορά λαμβάνουν 33,42%. Ο Γ. Παπανδρέου επανεκλέγεται βουλευτής Λέσβου με το κόμμα των Φιλελευθέρων. Αρχίζει η πολιτική αστάθεια.

4 Νοεμβρίου 1932

Ορκίζεται «*Συμμαχική Κυβέρνησης*» Π. Τσαλδάρη, με συμμετοχή των Μεταξά, Κονδύλη και Χατζηκυριάκου και με την ψήφο ανοχής των Φιλελευθέρων.

20 Δεκεμβρίου 1932

Στο υπ' αριθμ. 122 Πρακτικό του Ανώτατου Στρατιωτικού Συμβουλίου, η κατάσταση της χώρας από πλευράς εξοπλισμού χαρακτηρίζεται ως «*αυτόχρονα τραγική*».

28 Δεκεμβρίου 1932

Σε συνέχεια της Ιταλοτουρκικής Σύμβασης από την 4η Ιανουαρίου, υπογράφεται συμπληρωματικό πρωτόκολλο στο Υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας στην Άγκυρα με σκοπό οι δύο κυβερνήσεις να: «προβούν εις τον περαιτέρω καθορισμόν του εναπομείναντος τμήματος των Ιταλο-Τουρκικών Θαλασσιών συνόρων τα οποία ουδεμίας αμφισβήτησεως αποτελεί αντικείμενον». Το σημείο 30 αναφέρει ως οριοθετική γραμμή μεταξύ της Μικρασιατικής Ακτής και της νήσου Καρντάκ (Ιμια): «Εις το ήμισυ της αποστάσεως μεταξύ Καρντάκ (ρ.σ.κ.) και Κάτω Ι. (Ανατολίας)». Στον επίσημο ιταλικό χάρτη οι δυο νησίδες Ίμια αναφέρονται με την ονομασία "Isolotti Immia".

1933

- Ο Αριστοτέλης Ωνάσης αγοράζει στην Αργεντινή τα πρώτα του πλοία.
- Παραχωρείται στις Ελληνίδες το δικαίωμα να εκλέγονται δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι.
- Επιστρέφει από την Γερμανία και εγκαθίσταται στην Αθήνα ο Νίκος Σκαλκώτας, ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες που ασχολήθηκαν με την ατονικότητα και τον σειραϊσμό. Θα συνθέσει κονσέρτα για πιάνο, βιολοντσέλο και βιολί αποκρυσταλώνοντας το προσωπικό του ιδίωμα. Ένα από τα σημαντικότερα έργα του είναι οι «36 ελληνικοί χοροί».
- Ο Κάρολος Κουν κάνει τον τύπο να προσέξει τις παραστάσεις Αριστοφάνη με μαθητές του Κολλεγίου Αθηνών στο οποίο δουλεύει ως καθηγητής Αγγλικών. Ανάμεσά τους ο Αλέξης Σολομός.
- Δημοσιεύεται από την Ακαδημία Αθηνών ο Α΄ τόμος του «Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας».
- Απονέμεται στον Κωστή Παλαμά το μετάλλιο Γκαίτε.
- Στρατής Μυριβήλης: *Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια*.
- Νίκος Καββαδίας: *Μαραμπού (ποιητική συλλογή)*.
- Γεννιέται στις 20 Ιουλίου στο Μαρούσι Αττικής η ηθοποιός Αλίκη (Σταματίνα) Βουγιουκλάκη.
- Γεννιέται στην Αθήνα η ηθοποιός Μαίρη Χρονοπούλου.
- Γεννιέται στην Ηραία Αρκαδίας ο σκηνοθέτης Κώστας Γαβράς.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο μουσικοσυνθέτης Γιώργος Κονιτόπουλος.
- Πεθαίνει ο ποιητής Κ. Π. Καβάφης (γ. 1863).

13 Ιανουαρίου 1933

Ο Π. Τσαλδάρης ζητεί ψήφο εμπιστοσύνης από την Βουλή και καταψηφίζεται.

16 Ιανουαρίου 1933

Ορίζεται η τελευταία κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου, με συμμετοχή των Μιχαλακόπουλου, Καφαντάρη, Παπαναστασίου, Μυλωνά και Σοφιανόπουλου. Προκηρύσσονται εκλογές για τις 5 Μαρτίου.

30 Ιανουαρίου 1933

Ο Χίτλερ (τριτόκοκος γιος Αυστριακού τελωνειακού), διορίζεται καγκελάριος στην Γερμανία. Ένα χρόνο πριν, λόγω της οικονομικής κρίσης, ο μισός ενεργός πληθυσμός της Γερμανίας ήταν άνεργος. Αναπτύσσεται η οικονομία του πολέμου ως αντίδοτο στην ανεργία και την ύφεση.

5 Μαρτίου 1933

Εκλογική νίκη της αντιβενιζελικής «*Ηνωμένης Αντιπολίτευσης*» με 136 έδρες και ποσοστό 46,19%. Ο φιλοβενιζελικός «*Εθνικός Συνασπισμός*», με ποσοστό 46,32%, εκλέγει μόνον 110 βουλευτές. Την νύχτα φθάνουν στο σπίτι του Βενιζέλου στη γωνία Βασ. Σοφίας και Λουκιανού όπου βρίσκεται το κτίριο της Βρετανικής Πρεσβείας, ο Πλαστήρας, ο υπουργός Στρατιωτικών Γ. Κατεχάκης, ο Αντ, Μπενάκης και ο Γονατάς. Ο Πλαστήρας έχει διαρκή εκνευρισμό.

6 Μαρτίου 1933

Κίνημα Ν. Πλαστήρα. Στις δύο το πρωί μαζί με τον Κατεχάκη στο Υπουργείο Στρατιωτικών, καλεί τον αρχηγό του στρατού Οθωναίο και τον διοικητή του Α΄ Σώματος Στρατού Κ. Μανέτα. Τους αναγγέλλει ότι θα κηρύξει δικτατορία. Οθωναίος και Μανέτας διαφωνούν. Ο Πλαστήρας φεύγει φαινομενικά απογοητευμένος και συναντά τον πιστό του διοικητή του Α΄ συντάγματος Πεζικού Η. Διάμεση. Συνεχίζονται οι αλληπάλληλες συγκεντρώσεις στο σπίτι του Βενιζέλου και στο υπουργείο στρατιωτικών μέχρι αργά το πρωί. Όλοι οι στρατηγοί αρνούνται να στηρίξουν τον Πλαστήρα ο οποίος έχοντας τον Διάμεση με το μέρος του τους λέει: «*Δεν σας ζητώ, αφού δεν θέλετε, να με βοηθήσετε. Αρκεί να μην αντιδράσετε*». 8.30 το πρωί οι στρατηγοί

με τον Βενιζέλο συμφωνούν να σχηματιστεί μεταβατική κυβέρνηση αντιστρατήγων υπό τον Οθωναίο ο οποίος αρχικά αντιδρά.

Λίγο αργότερα ξεσηκώνονται οι μεγάλες στρατιωτικές μονάδες – εκτός του Β' Σώματος -, το Ναυτικό και η Αεροπορία. Αδιάλλακτοι του Λαϊκού Κόμματος και οπαδοί του ΚΚΕ συγκρούονται στο κέντρο της Αθήνας με το στρατό και την αστυνομία. Έξω από το Δημοτικό Νοσοκομείο μένει ένας νεκρός και αρκετοί τραυματίες. Άλλη ομάδα από οπαδούς του ΚΚΕ στην πλατεία Κλαυθμώνος συγκρούεται με την αστυνομία με τραυματίες. Μια τρίτη ομάδα συγκρούεται στην οδό Αγ. Κωνσταντίνου με ένα νεκρό και τραυματίες. 7.00 το βράδυ το κίνημα αποτυγχάνει λόγω της αντίδρασης της ανώτατης ηγεσίας του στρατού και του ίδιου του Βενιζέλου. Τελικά ορκίζεται μεταβατική κυβέρνηση για 4 ημέρες με πρόεδρο τον στρατηγό Αλ. Οθωναίο.

Αν και σ' αυτό το κίνημα η συμμετοχή της αεροπορίας περιορίζεται στη ρίψη προκηρύξεων, είναι η αφορμή για την έξαψη των παθών και των αντιθέσεων στα στελέχη, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της μέχρι τότε απαράδεκτης κατάστασης από πλευράς διοίκησης, πειθαρχίας, συνοχής και αξιόμαχου του όπλου.

10 Μαρτίου 1933

Ορκίζεται κυβέρνηση της «*Ηνωμένης Αντιπολίτευσης*» υπό τον Π. Τσαλδάρη.

3 Μαΐου 1933

Αποφασίζεται η συγκέντρωση όλων των κομμουνιστών στις φυλακές της Ακροναυπλίας.

11 Μαΐου 1933

Οι αντιπολιτευόμενοι με πρωτεργάτη τον Ι. Μεταξά, κατηγορούν τον αρχηγό των Φιλελευθέρων σαν ηθικό αυτουργό και καταθέτουν στη Βουλή πρόταση παραπομπής του Ελ. Βενιζέλου σε ειδικό δικαστήριο. Η ενέργεια αυτή είναι η αφορμή για το κορύφωμα του φανατισμού, τόσο στον πολιτικό κόσμο, όσο και στις λαϊκές μάζες και το σημείο μη επιστροφής στη καθοδική πορεία της πολιτικής ομαλότητας της χώρας.

6 Ιουνίου 1933

Επιχειρείται **δολοφονική απόπειρα κατά του Βενιζέλου** στην περιοχή Αμαρουσίου κατά την κάθοδό του από την Κηφισιά, μαζί με την σύζυγό του. Από τους πυροβολισμούς αχρηστεύετε το αυτοκίνητο των σωματοφυλάκων ενώ ο οδηγός του αυτοκινήτου στο οποίο επιβαίνει ο Βενιζέλος κατορθώνει να το οδηγήσει μέχρι το νοσοκομείο του Ευαγγελισμού. Η σύζυγος του Βενιζέλου τραυματίζεται ελαφρά. Την υπόθεση διαλευκάνει γρήγορα ο αστυνόμος Α' Γιάννης Πανόπουλος που ανήκει στο Λαϊκό Κόμμα. Ηθικός αυτουργός είναι ο διοικητής της Γενικής Ασφάλειας Πειραιώς Ι. Πολυχρονόπουλος, πιστός οπαδός και αυτός του Λαϊκού Κόμματος. Ο λόγος που τον ωθεί σε αυτή την πράξη είναι ο θάνατος του αδελφού του από Βενιζελικούς σε μια διαδήλωση στον Πειραιά το 1932. Αρχηγός του εκτελεστικού αποσπάσματος είναι ο αμνηστευμένος λήσταρχος Καραθανάσης με μερικούς συντρόφους του.

9 Αυγούστου 1933

Η Βουλή ψηφίζει νόμο που επιτρέπει στην κυβέρνηση να αποστρατεύει αξιωματικούς που αναμίχθηκαν ή ευνόησαν το κίνημα της 6ης Μαρτίου. Δεκάδες αξιωματικοί και των τριών όπλων αποστρατεύονται με ή χωρίς τη θέλησή τους με αποτέλεσμα να παρουσιαστεί καταφανής έλλειψη ικανών στελεχών και πολλές διοικήσεις να πέσουν σε μαρασμό.

13 Οκτωβρίου 1933

Η εφημερίδα *Ριζοσπάστης* γράφει: «*Ποιοι φωνάζουν σήμερα στην Κύπρο για την Ένωση; Φωνάζουν οι εκμεταλλευτές, εμποροτοκογλύφοι, πλούσιοι χωριάτες, δεσποτάδες και τα τσιράκια τους οι ψευτοδημοκράτες. Και φωνάζουν γιατί έχουν οικονομικά συμφέροντα από την Ένωση... Η φτωχή όμως εργαζόμενη αγροτιά και οι εργάτες της Κύπρου δεν έχουν κανένα λόγο να ζητάνε την Ένωση με την Ελλάδα.... Αγώνας ενάντια στην Ένωση που είναι νέος ιμπεριαλιστικός ζυγός...*»

1934

- Εκδίδεται το περιοδικό ποικίλης ύλης «*Ρομάντσο*».
- Η πειραιώτικη κομπανία «*Τετράς η ξακουστή του Πειραιώς*» με τους Μάρκο Βαμβακάρη, Ανέστη Δελιά, Στράτο Παγιουμτζή και Γιώργο Μπάτη, ηχογραφεί επιτυχίες με την *Columbia* και την *His Master's Voice*.
- Εγκαινιάζεται η *Πάντειος Σχολή Πολιτικών Επιστημών* στη λεωφόρο Συγγρού.
- Ο Κάρολος Κουν ιδρύει την «*Λαϊκή Σκηνή*» με τον Γιάννη Τσαρούχη και τον δημοσιογράφο Διονύσιο Δεβάρη.

- Στην εναρκτήρια παράσταση της «*Ερωφίλης*» του Χορτάση, στο θέατρο Ολύμπια, ο Κάρολος Κουν τοποθετεί τους ηθοποιούς σύμφωνα με τις αγιογραφίες του Κόντογλου και τους φωτίζει σαν από φως καντηλιού.
- Λειτουργεί στο Ζάππειο θίασος κουκλοθεάτρου και η Αντιγόνη Μεταξά (Θεία Λένα) ιδρύει το «*Θέατρο του Παιδιού*».
- Ιδρύεται η *Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών* από 50 Λογοτέχνες.
- Γεννιέται στη Θάσο ο συγγραφέας του Ζήτα, Βασίλης Βασιλικός.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο δημοσιογράφος και συγγραφέας Φρέντυ Γερμανός.
- Γεννιέται στις 29 Αυγούστου στον Πειραιά ο ηθοποιός Δημήτρης Παπαμιχαήλ.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Γιώργος Κωνσταντίνου.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Νίκος Κούρκουλος.
- Γεννιέται στην Αθήνα η ηθοποιός Μάρω Κοντού.
- Γεννιέται στη Λαμία ο ηθοποιός και σεναριογράφος Θάνος Λειβαδίτης.
- Γεννιέται η τραγουδίστρια Νάνα Μούσχουρη.
- Γεννιέται στη Νιγρίτα ο λαϊκός τραγουδιστής Στράτος Διονυσίου.
- Γεννιέται στη Σητεία Κρήτης η λαϊκή τραγουδίστρια Ρίτα Σακελλαρίου.

9 Φεβρουαρίου 1934

Υπογράφεται στην Αθήνα Βαλκανικό Σύμφωνο Συνεννόησης μεταξύ Ελλάδας, Γιουγκοσλαβίας, Ρουμανίας και Τουρκίας. Η Ελλάδα αντιμετωπίζοντας με ανησυχία το ενδεχόμενο διμερούς προσέγγισης Βελιγραδίου – Σόφιας, με κοινό στόχο τη διεκδίκηση ελληνικών εδαφών της Μακεδονίας και Θράκης, συγκατανεύει με την Τουρκία στη σύναψη του αμυντικού συμφώνου χωρίς την συμμετοχή της Βουλγαρίας.

5 Ιουνίου 1934

Σημειώνεται επεισόδιο στην Βουλή, όταν μετά από λογομαχία μεταξύ του Γεώργιου Κονδύλη και του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, βουλευτής φίλος του Κονδύλη πετά κάθισμα κατά του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, τραυματίζοντάς τον ελαφρά στον ώμο.

30 Ιουνίου 1934

Αναταραχή στο ναζιστικό κόμμα της Γερμανίας, με την αμφισβήτηση του Αδόλφου Χίτλερ. Τελικά, ο Φύρερ επιβάλλεται, σκοτώνοντας 77 στελέχη του κόμματος. Το επεισόδιο αυτό μένει στην ιστορία ως «*Η νύχτα των μεγάλων μαχαιριών*».

Οκτώβριος 1934

Μεταβολές στο στράτευμα σε βάρος βενιζελικών αξιωματικών. Εντείνονται οι ανησυχίες για προετοιμασία πραξικοπηματικής παλινόρθωσης της μοναρχίας.

Αρχίζει η δίκη για τη δολοφονική απόπειρα εναντίον του Βενιζέλου χωρίς να τελειώσει ποτέ. Οι υπεύθυνοι όχι μόνο βγαίνουν από τις φυλακές αλλά ο εκ των οργανωτών της απόπειρας Ι. Πολυχρονόπουλος μετά από λίγα χρόνια γίνεται βουλευτής.

19 Οκτωβρίου 1934

Επανεκλέγεται ο Αλ. Ζαΐμης στην προεδρία της Δημοκρατίας.

1935

- Ο πληθυσμός της Αθήνας πλησιάζει τα 441.000 άτομα.
- Τρομερή πυρκαγιά στην Έδεσσα καταστρέφει στο κέντρο της πόλης 350 σπίτια και 150 καταστήματα.
- Η κυβέρνηση ανακοινώνει την απόφασή της για επέκταση του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου μέχρι την Κηφισιά.
- Ανευρίσκει τον ρυθμό του το *Παπάφειο Ίδρυμα* στη Θεσσαλονίκη όταν με νόμο μετονομάζεται σε «*Εθνικόν Παπάφειον Οργανοτροφείον ο Μελιτεύς*» και τα δύο τρίτα των δαπανών αρχίζουν να καλύπτονται από τον Δήμο Θεσσαλονίκης και το Δημόσιο, οπότε και εισάγονται νέοι υπότροφοι και επαναλειτουργούν τα εργαστήρια.
- Σε μια νυχτερινή παράσταση (Ιούλιος) ο Αττίκ, πέφτει θύμα λιντσαρίσματος από εξαγριωμένους σμηνίτες τη στιγμή που σατιρίζει την επάνοδο της βασιλείας. Όταν μεταφέρεται στο αστυνομικό τμήμα για κατάθεση, έκπληκτος ακούει τον διοικητή να του λέει: «*αυτά παθαίνει όποιος αναφέρει το όνομα του κακούργου του Βενιζέλου*».

- Γεννιέται στην Αθήνα ο σκηνοθέτης Θεόδωρος Αγγελόπουλος.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο στιχουργός, ποιητής και δημοσιογράφος Λευτέρης Παπαδόπουλος.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο χορευτής Φώτης Μεταξόπουλος.
- Γεννιέται στον Πύργο Ηλείας ο ηθοποιός Κώστας Καζάκος.
- Γεννιέται στη Θεσσαλονίκη η Κυριακή Παπαδοπούλου αργότερα γνωστή ως Μαρινέλλα.
- Γεννιέται η τραγουδίστρια Μαίρη Λίντα, καλλιτεχνικό ψευδώνυμο της Μαρίας Δημητροπούλου.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο καθηγητής της φιλοσοφίας και συγγραφέας Χρήστος Γιανναράς.

13 Ιανουαρίου 1935

Πραγματοποιούνται διαδηλώσεις στην Αθήνα υπέρ του Γεωργίου Β΄.

24 Φεβρουαρίου 1935

Πραγματοποιούνται διαδηλώσεις στη Θεσσαλονίκη. υπέρ του Γεωργίου Β΄.

26 Φεβρουαρίου 1935

Η εφημερίδα Ριζοσπάστης δημοσιεύει επιστολή στρατιωτικού κατά τα φαινόμενα μνημένου στα σχέδια των βενιζελικών και προσκείμενου στο ΚΚΕ. «*Άμεσος κίνδυνος έκρηξης στρατιωτικού – φασιστικού κινήματος. Αποκαλυπτική επιστολή Αντιφασίστα Ανώτερου αξιωματικού. Εργαζόμενη Λαέ! Τσάκισε με το παλλαϊκό σου συναγερμό κάθε στρατιωτικο-φασιστική απόπειρα, υπεράσπισε το ψωμί και τις ελευθερίες σου! Αγαπητέ φίλε Ριζοσπάστη ... ετοιμάζεται η έκρηξις στρατιωτικού κινήματος.. έχει συγκροτηθεί ειδική διευθύνουσα το προπαρασκευαζόμενο κίνημα τριμελής επιτροπή, αποτελούμενη από τον απόστρατον στρατηγόν Βλάχον, από τον εν αποστρατεία πλοίαρχον Κολιαλέξη και τον συνταγματάρχη Σαράφη».*

1 Μαρτίου 1935

Ξεσπά **Κίνημα αντιμοναρχικών αξιωματικών**. Νωρίς το πρωί δύο ομάδες αξιωματικών του Ναυτικού περιμένουν στο Πέραμα για να κατευθυνθούν στον Ναύσταθμο. Η μία με τους Δεμέστιχα, Χαλκιάπουλο, Τριανταφυλλίδη, Καναβαριώτη, Αλεξανδρή και άλλους 10 επιβιβάζονται σε βενζινάκατο και κατευθύνονται στον *Αβέρωφ*. Η άλλη με τους Κολιαλέξη, Λογοθέτη, Τσιριμώκο, Ζάγκα και άλλους 10-15 κατευθύνονται με βενζινάκατο στην εξέδρα του Διοικητηρίου του Ναυστάθμου. Καταλαμβάνονται οι μεγάλες μονάδες του στόλου και η βάση υποβρυχίων με τίμημα δύο νεκρούς. Στην Αθήνα οι κινηματίες προχωρούν όταν παίρνουν ειδοποίηση από τον Ναύσταθμο. Σαράφης και Ι. Τσιγάντες στέλνουν ειδοποίηση σε μονάδες της Μακεδονίας. Πριν τις 7.00 το βράδι ο λοχαγός Τριανταφυλλίδης εισέρχεται χωρίς αντίσταση στη διλοχία Μακρυγιάννη και λίγο αργότερα φθάνουν οι Χρ. Τσιγάντες, Στεφανάκος, Παπαμαντέλος, Σαράφης και μερικοί άλλοι. Στη Σχολή Ευελπίδων όπου επρόκειτο να εγκαταστήσει στρατηγείο ο στρατηγός Κ. Πράσσοσ δεν εμφανίζεται ποτέ.

Κονδύλης και Π. Τσαλδάρης μαζεύουν όλο το υπουργικό συμβούλιο στο γραφείο τους και τηλεφωνούν σε μονάδες ανά τη χώρα για να βεβαιωθούν για την κατάσταση. Όταν καταλαβαίνουν ότι καμιά μονάδα εκτός Αθηνών δεν έχει κινηθεί αποφασίζουν να δράσουν. Κινούνται τεθωρακισμένα εναντίον της διλοχίας Μακρυγιάννη και πυροβόλα βάλουν από του Φιλοπάππου και το Α΄ Νεκροταφείο. Τραυματίζεται ο Χατζησταυρής και ορισμένοι άλλοι. Οι κινηματίες παραδίδονται μέχρι τα μεσάνυχτα όταν αντιλαμβάνονται ότι καμιά άλλη μονάδα δεν τους υποστηρίζει. Ι Τσιγάντες, Κλαδάκης και Τσούμας συλλαμβάνονται στην προσπάθειά τους να φτάσουν στο Πέραμα και να περάσουν στον Ναύσταθμο.

2 Μαρτίου 1935

Ξημερώματα στις 4.00, έξι πολεμικά πλοία με το θωρηκτό *Αβέρωφ* επικεφαλής αποπλέουν προς τη Σούδα της Κρήτης. 8.00 το πρωί αεροπλάνα Μπρεγκέ-19 βομβαρδίζουν τον *Αβέρωφ*. Οι πραγματικές ζημιές στο πλοίο είναι ελάχιστες αλλά τραυματίζονται ο αντιπλοίαρχος Στασινόπουλος στο λαιμό, ο πλωτάρχης Ν. Τσαγκάρης στο πρόσωπο και δύο ναύτες εκ των οποίων ο ένας σοβαρά αφήνοντας την τελευταία του πνοή στο νοσοκομείο Χανίων μετά λίγες ημέρες. Ο Βενιζέλος τους υποδέχεται τονίζοντας το τεράστιο λάθος τους αλλά παρ' όλα αυτά δεν υποχωρεί.

Στην Αθήνα ο Ι. Μεταξάς αναλαμβάνει υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου.

3 Μαρτίου 1935

Το 4ο Σώμα Στρατού με τον αντιστράτηγο Καμμένο εντάσσεται στο πλευρό των κινηματιών και επικρατεί στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη από τον Στρυμόνα μέχρι τον Έβρο. Διατάσσει να καταστραφούν όλες οι γέφυρες του Στρυμόνα εκτός από μία και ορίζει δεύτερη αμυντική γραμμή τον Νέστο. Συλλαμβάνει όλα τα γνωστά στελέχη του Λαϊκού Κόμματος στις πόλεις που είναι κάτω από τον έλεγχό του, μεταξύ των οποίων έναν εικοσάχρονο δικηγόρο των Σερρών τον Κωνσταντίνο Καραμανλή.

Στην Αθήνα συλλαμβάνεται ο Αντώνιος Φιξ που χρηματοδοτεί το κίνημα.

4 Μαρτίου 1935

5 πλοία αποπλέουν από τη Σούδα με προορισμό την Καβάλα. Στο ύψος της Σαντορίνης η Έλλη παρουσιάζει βλάβη και επιστρέφει στη Σούδα.

5 Μαρτίου 1935

Τα 4 εναπομείναντα πλοία υπό τον Αβέρωφ καταπλέουν στην Καβάλα. Μετά από σύσκεψη των Καμμένου, Δεμέστιχα, Κολιαλέξη, αποφασίζεται να αποπλεύσουν τα πλοία προς Λέσβο, Χίο, Σάμο για προσχώρηση των φρουρών και προσέλκυση εθελοντών.

6 Μαρτίου 1935

Αβέρωφ και Ψαρά καταπλέουν στη Λέσβο και μέχρι την επομένη τα τρία νησιά προσχωρούν στους κινηματίες. Η αεροπορία απογειώνει βομβαρδιστικά Hursley, το ένα με χειριστή τον σμηναγό Χ. Ποταμιάνο και βομβαρδιστή τον σμηναγό Ρ. Πόγγη και βομβαρδίζει το Αβέρωφ σε τέσσερις διαδοχικές αποστολές χωρίς ιδιαίτερα αποτελέσματα. Κατόπιν οι ίδιοι βομβαρδίζουν τη Σούδα αλλά λόγω βλάβης εκτελούν αναγκαστική προσγείωση στο Καστέλλι Κισσάμου όπου φυλακίζονται μέχρι την καταστολή του κινήματος.

10 Μαρτίου 1935

Τρία πολεμικά πλοία τα *Κουντουριώτης*, *Σπέτσες* και *Υδρα* με εντολή της κυβέρνησης χτυπούν με τα πυροβόλα τους το λιμάνι της Καβάλας. Το εύδρομο Έλλη που βρίσκεται στο λιμάνι ανταποδίδει τις βολές. Ταυτόχρονα βολές ορειβατικού πυροβολικού από τη στεριά κατευθύνονται στα τρία πλοία.

Ο αντιστράτηγος Καμμένος τηλεγραφεί στον Βενιζέλο και ζητά τη βοήθεια του θωρηκτού Αβέρωφ να προσεγγίσει στο Πόρτο-Λάγο, χωρίς αποτέλεσμα.

11 Μαρτίου 1935

Οι αξιωματικοί του στρατού Καμμένος, Μπακιρτζής, Βεντήρης, Μπουρδάρης και οι αντιπλοίαρχοι της Έλλης Μπουζάνης και Γεωργόπουλος, καταφεύγουν στη Βουλγαρία. Άλλοι αξιωματικοί καταφεύγουν στην Τουρκία. Πολλοί συλλαμβάνονται. Το κίνημα αποτυγχάνει και επιταχύνονται οι διαδικασίες παλινόρθωσης της μοναρχίας.

12 Μαρτίου 1935

Από τα Χανιά ο Βενιζέλος με τη γυναίκα του επιβιβάζονται στον Αβέρωφ και καταπλέουν στην Κάσο. Μετά από πεζοπορία καταλύουν στο μοναστήρι Αγ. Γεώργιος με την ακολουθία του, τον Δεμέστιχα και τον Κολιαλέξη. Τις επόμενες ημέρες καταπλέουν στην Κάρπαθο μετά στη Ρόδο και από εκεί διαφεύγουν στην Ιταλία. Στη συνέχεια ο Βενιζέλος μεταβαίνει και εγκαθίσταται στο Παρίσι.

16 Μαρτίου 1935

Ο Χίτλερ ανακοινώνει δημόσια ότι συγκροτεί στρατό πενταπλάσιο των 100.000 που ορίζει η συνθήκη των Βερσαλλιών μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

Οι милитарιστικές νοοτροπίες κερδίζουν θέση ιδεολογίας σε όλη την Ευρώπη. Ο όρος στρατεύση γίνεται του συρμού: στρατευμένος ζωγράφος, στρατευμένος λογοτέχνης, στρατευμένοι ειρηνιστές,... Παντού άνθρωποι έτοιμοι να πεθάνουν για τη ζωή ή για το θάνατο.

17 Μαρτίου - 5 Μαΐου 1935

Τακτικά και έκτακτα στρατοδικεία δικάζουν 1130 αξιωματικούς και ιδιώτες από τους οποίους απαλλάσσονται ή αθώνονται 271 και καταδικάζονται 859, άλλοι παρόντες και άλλοι ερήμην, σε διάφορες ποινές. Όταν εκδίδεται η απόφαση του πρώτου στρατοδικείου για τα γεγονότα στο Πρότυπο Τάγμα Μακρυγιάννη και τη Σχολή Ευελπίδων, χωρίς κανείς από τους κατηγορούμενους Σαράφης, αδελφοί Τσιγάντε, Τριανταφυλλίδης να καταδικαστούν σε θάνατο, τα πνεύματα οξύνονται πολύ. Μόλις 13 χρόνια έχουν περάσει από την ημέρα που βενιζελικοί εκτέλεσαν στο Γουδί με παρωδία δίκης τους πατέρες, αδελφούς και συγγενείς, φίλους και συναδέλφους, ανθρώπων που τώρα είναι στα πράγματα. Ταυτόχρονα η μεγαλύτερη μερίδα του λαού εκφράζει την αγανάκτησή του για τη διαρκή αναστάτωση του καθημερινού βίου.

1 Απριλίου 1935

Διαλύεται η Βουλή και καταργείται η Γερουσία με συνταγματική πράξη.

2 Απριλίου 1935

Καθαιρούνται δημόσια αξιωματικοί που συμμετείχαν στο κίνημα (Στέφανος Σαράφης, Ιωάννης Τσιγάντες, Χριστόδουλος Τσιγάντες κ. ά).

5 Απριλίου 1935

Εκτελείται στο Επταπύργιο Θεσσαλονίκης για τη συμμετοχή του στο κίνημα ο επίλαρχος Στ. Βολάνης.

6 Απριλίου 1935

Με απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης σε προσφυγή από κατοίκους της Β. Ηπείρου, η Αλβανία υποχρεώνεται να επιτρέψει την επαναλειτουργία των ελληνικών σχολείων.

18 Απριλίου 1935

Δημοσιεύεται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως διάταγμα με το οποίο συγκροτείται Επιτροπή για τη διεξαγωγή εράνου που θα συμβάλει στην ενίσχυση της αεροπορίας. Η ανταπόκριση του κόσμου δεν είναι η αναμενόμενη λόγω του πρόσφατου κινήματος και της διαίρεσης του λαού σε αντίπαλα στρατόπεδα. Παρόλα αυτά η Επιτροπή κατορθώνει να συγκεντρώσει είκοσι εκατομμύρια δραχμές.

23 Απριλίου 1935

Αρχίζει η δίκη των πολιτικών ηγετών του κινήματος της 1ης Μαρτίου.

24 Απριλίου 1935

Εκτελούνται πίσω από το Νοσοκομείο Παίδων, ο αρχιστρατήγος της Μ. Ασίας 70άχρονος αντιστράτηγος ε.α. Αν. Παπούλας και ο υποστράτηγος ε.α. Μιλτ. Κοιμήσης για τη συμμετοχή τους στο κίνημα. Η βιαστική εκτέλεση κατά τη διάρκεια της Μ. Εβδομάδας είναι η δεύτερη πράξη μιας «βεντέτας» που είχε αρχίσει με τον τουφεκισμό «των Έξ» μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή.

5 Μαΐου 1935

Εκδίδεται καταδικαστική απόφαση από το στρατοδικείο που δίκασε τους πολιτικούς αρχηγούς του κινήματος της 1ης Μαρτίου. Οι Ελ. Βενιζέλος, Ν. Πλαστήρας, Ιωσήφ Κούνδουρος και Εμμ. Τζανακάκης καταδικάζονται ερήμην σε θάνατο. 12 άλλοι φυλακίζονται, απαλλάσσονται 3 και αθωώνονται 7.

9 Ιουνίου 1935

Διενεργούνται εκλογές με αποχή των βενιζελικών. Νικητές οι Τσαλδάρης και Κονδύλης, με 65,04% και 287 έδρες. Η Ένωση Βασιλοφρόνων των Ιωάννη Μεταξά, Ιωάννη Ράλλη και Γ. Στράτου, λαμβάνει 14,80%, και 7 έδρες και οι ανεξάρτητοι 6 έδρες. Ο Γ. Παπανδρέου διαφωνώντας με το βενιζελικό κίνημα της 1ης Μαρτίου, ιδρύει το «Δημοκρατικό Κόμμα» και απέχει από τις εκλογές. Μια έδρα του Λαϊκού κόμματος καταλαμβάνει ο Κων. Καραμανλής που εκλέγεται για πρώτη φορά πληρεξούσιος στον νομό Σερρών.

Ιούλιος 1935

Ο στρατηγός Γ. Κονδύλης επειγόμενος να ξεκαθαρίσει το πολιτειακό, στέλνει επιστολή στον πρωθυπουργό Π. Τσαλδάρη ζητώντας «άμεσον κάθαρσιν της καταστάσεως», δηλαδή εξαναγκασμό σε παραίτηση των δημοκρατικών υπουργών και συνεπώς προκαταβολικό χρωματισμό της κυβέρνησης υπέρ της βασιλείας. Ο πρωθυπουργός πετυχαίνει με τέχνασμα να ματαιώσει τη συνωμοσία για άμεσο κίνημα, συγκαλώντας αιφνιδιαστικά υπουργικό συμβούλιο και πραξικοπηματικά καθαιρεί τους βασιλόφρονες υπουργούς Ι. Θεοτόκη, Γ. Σχινά, Γ. Χλωρό, Ντ. Τσαλδάρη, Λιβιεράτο και Μ. Μαντά.

12 Ιουλίου 1935

Δημοσιεύεται κείμενο στην πρώτη σελίδα της εφημερίδας Ριζοσπάστης με τίτλο «Μια επιφύλαξη». «...Αν δεν νικιόμασταν στη Μικρασία η Τουρκία θάτανε σήμερα πεθασμένη και μεις μεγάλη Ελλάδα!! Τη «λευτεριά» μας θα τήνε στηρίζαμε στην υποδούλωση του τουρκικού λαού!! Αυτό εμείς δεν το δεχόμαστε. Το αποκρούσαμε κατηγορηματικά. Η αστικοσιφλικάδικη Ελλάδα στη Μικρασία πήγε όχι σαν εθνικός απελευθερωτής μα σαν ιμπεριαλιστική δύναμη, όργανο των εγγλέζων μεγαλοκαρχαριών. Πήγαινε αυτού όχι μόνο να διαιωνίσει την ξενική κυριαρχία πάνω στον Τουρκικό λαό, μα και να κάνει την Τουρκία αντισοβιετικό ορμητήριο! Δεν είναι αυτός ο δρόμος της ειρηνικής δημοκρατικής συμβίωσης των λαών της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η Μικρασιατική εκστρατεία δεν χτυπούσε μόνο την νέα Τουρκία, μα στρεφότανε και ενάντια στα ζωτικότερα συμφέροντα του Ελληνικού λαού. Γι' αυτό εμείς όχι μόνο δεν λυπηθήκαμε για την αστικοσιφλικάδικη ήττα στη Μικρασία ΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΔΙΩΞΑΜΕ. Πονέσαμε και πονάμε για τ' αδέρφια μας που σπείρανε αυτού άδικα τα κόκκαλά τους για τα συμφέροντα των ντόπιων και ξένων ιμπεριαλιστών. Και θα τους εκδικηθούμε κάποτε...».

22 Αυγούστου 1935

Πεθαίνει ο Ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης

18 Σεπτεμβρίου 1935

Το υπουργικό συμβούλιο αποφασίζει να διεξαχθεί δημοψήφισμα στις 3 Νοεμβρίου. Διογκώνονται οι αντιδράσεις των βενιζελικών κομμάτων και μαχητικά αντιτάσσονται στην παλινόρθωση του βασιλιά.

3 Οκτωβρίου 1935

Η Ιταλία εισβάλλει στην Αβησσυνία και μέσα σε μερικούς μήνες την θέτει υπό την κυριαρχία της. Το Μουσολινικό καθεστώς μετατρέπει 300.000 ανέργους σε στρατιά κατάκτησης εδαφών, καταπραΰνοντας την λαϊκή δυσαρέσκεια.

8 Οκτωβρίου 1935

Οι αρχηγοί των Ενόπλων δυνάμεων υποβάλλουν στην κυβέρνηση γενική ανασκόπηση της στρατηγικής κατάστασης της Ελλάδας, αναφέροντας με τα μελανότερα χρώματα την κατάσταση του Στρατού, του Ναυτικού και της Αεροπορίας.

10 Οκτωβρίου 1935

Κίνημα Παπάγου – Οικονόμου – Ρέππα. 8.30 το πρωί ο αρχηγός του Επιτελείου Αλέξανδρος Παπάγος μαζί με τους αρχηγούς Ναυτικού και Αεροπορίας – υποναύαρχου Οικονόμου και υποστράτηγου Ρέππα – σε συνεννόηση με τον Κονδύλη και τον υπουργό Αεροπορίας Γ. Σχοινά, τον στρατηγό Δ. Αποστολόπουλο και τον συνταγματάρχη Βραχνό, μπλοκάρουν το αυτοκίνητο του Τσαλδάρη με τον ίδιο, στο δρόμο από το σπίτι του στην Κηφισιά με κατεύθυνση την Αθήνα και τον αναγκάζουν να επιστρέψει. Στο σπίτι του ζητούν να πραγματοποιηθεί η παλινόρθωση με πράξη της Εθνοσυνέλευσης αυθημερόν, και να κυρωθεί με δημοψήφισμα. Ο Τσαλδάρης αντιτάσσει επιφυλάξεις αλλά οι στρατιωτικοί επιμένουν. Στο υπουργικό συμβούλιο που συνέρχεται το μεσημέρι ο πρωθυπουργός ερωτά τους υπουργούς Στρατιωτικών, Ναυτικού και Αεροπορίας αν είναι σε θέση να στηρίξουν την κυβέρνηση αντιμετωπίζοντας τους κινηματίες και αυτοί απαντούν αρνητικά με τη δικαιολογία ότι τα 9/10 των ενόπλων δυνάμεων τάσσονται με το μέρος των τριών ανωτάτων αξιωματικών. Το υπουργικό συμβούλιο δεν παραιτείται αλλά η ανακοίνωση του Τσαλδάρη είναι ότι «η κυβέρνηση εθεώρησεν εαυτήν καταλυθήσαν». Ο Κονδύλης παίρνει από την Επαναστατική Επιτροπή την εξουσιοδότηση και σχηματίζει κυβέρνηση. Παράλληλα αναλαμβάνει αντιβασιλέας, ενώ διατηρεί και το αξίωμα του πρωθυπουργού. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Αλέξανδρος Ζαΐμης παραιτείται. Πρώτη πράξη είναι η κήρυξη στρατιωτικού νόμου. Το βράδυ της ίδιας ημέρας συνεδριάζει η Εθνοσυνέλευση και μπροστά της ορκίζεται η κυβέρνηση.

3 Νοεμβρίου 1935

Νόθο δημοψήφισμα για το καθεστωτικό: 97,88% υπέρ της βασιλείας και 2,12% υπέρ της αβασίλευτης δημοκρατίας. Παρά την αποχή των Δημοκρατικών, ψηφίζουν περισσότεροι από όλους μαζί τους δικαιούμενους ψήφου Έλληνες. Ο Γ. Παπανδρέου αντιδρώντας στο δημοψήφισμα καλεί με προκήρυξή του τον λαό να αντισταθεί. Αξιοσημείωτη είναι η επιγραμματική φράση: «*Η πάλη του λαού αρχίζει από την ημέραν της επιβουλής της δουλείας και δεν ημπορεί να λήξει παρά μόνον με τον ενταφιασμόν της τυραννίας*».

16 Νοεμβρίου 1935

Δημοσιεύεται επιστολή του Βενιζέλου με την οποία αναγνωρίζει την πολιτειακή μεταβολή, υπό τον όρο να αμνηστευτούν οι καταδικασθέντες για το κίνημα της 1ης Μαρτίου, εκτός από τον ίδιο.

25 Νοεμβρίου 1935

Ο Γεώργιος Β' φθάνει στην Ελλάδα με πομπώδη υποδοχή από το πολεμικό ναυτικό την αεροπορία και τον στρατό. Σε μια προσπάθεια να καλμάρει τα πολιτικά πάθη, ο Ι. Μεταξάς εισηγείται στον Βασιλιά τη χορήγηση γενικής αμνηστίας. Ο Γεώργιος συμφωνεί αλλά ο πρωθυπουργός Γ. Κονδύλης το αποκρούει και υποκινεί εκβιαστικά απειλητική διακήρυξη εξέγερσης αξιωματικών. Ο Βασιλιάς ακολουθεί τη γνώμη Μεταξά και καθαίρει τον Κονδύλη.

29 Νοεμβρίου 1935

Ο στρατηγός Κονδύλης υποβάλλει την παραίτησή του και ανατίθεται σχηματισμός κυβέρνησης στον καθηγητή του Πανεπιστημίου Κωνσταντίνο Δεμερτζή. Το υπουργείο Στρατιωτικών αναλαμβάνει ο Αλέξανδρος Παπάγος.

1 Δεκεμβρίου 1935

Η κυβέρνηση χορηγεί αμνηστία στους πολιτικούς που είχαν συμμετάσχει στο κίνημα του 1935. Στους αξιωματικούς δίδεται χάρις και όχι αμνηστία για να αποκλεισθεί η επάνοδος τους στο στράτευμα.

17 Δεκεμβρίου 1935

Διαλύεται η Βουλή και προκηρύσσονται εκλογές για τις 26 Ιανουαρίου με απλή αναλογική ύστερα από συμφωνία των κομμάτων.

1936

- Ιδρύεται από τον Στέφανο Ζώτο με συνεργάτες τους Στρ. Ξύδη, Κ. Αδοσίδη κ.ά., η εταιρεία αεροπορικών μεταφορών, «*Τεχνικά Αεροπορικά Εκμεταλλεύσεις, Τ.Α.Ε.*» η οποία στην αρχή περιορίζεται στο έργο εκπαίδευσης αεροπόρων και σε μικρές εναέρια μεταφορές.

- Με διάταγμα μετονομάζεται η περιοχή και το αεροδρόμιο Τατοΐου (οφειλόμενη σε Αλβανό ιδιοκτήτη της με το όνομα Αρτίκην Τατόην από το 1552), σε Δεκέλεια (από τον ιθαγενή ήρωα Δέκελον).
- Η Κούλα Πράτσικα και η Αλέκα Κατσέλη είναι οι πρώτες Ιέρειες κατά την αφή της Ολυμπιακής Φλόγας στην Ολυμπία.
- Διπλασιάζεται η κατανάλωση ιδιωτών για φωτισμό. Ο ηλεκτρισμός ταυτίζεται με το μοντερνισμό.
- Στη Βουλγαρία ο βασιλιάς Μπόρις εγκαθιδρύει δικτατορία.
- Ανακαλύπτεται ο λεγόμενος Κροίσος της Αναβύσσου, ένας μαρμάρινος κούρος που χρονολογείται από το 520 π.Χ.
- Ανακαλύπτεται και αναστηλώνεται από τον αμερικανό αρχαιολόγο Όσκαρ Μπρόννηρ ο μαρμάρινος Λέων της Αμφίπολης.
- Ο Αλέξης Μινωτής σπουδάζει με κρατική υποτροφία τη θεατρική τέχνη στην Αγγλία και τη Γερμανία, όπου γνωρίζεται προσωπικά με τον Βέρνερ Κράους, θαυμάζει τον μεγάλο τεχνίτη Μόισσι και βλέπει τον Άμλετ και τον Μεμφιστοτελή του Γκρύντγκενς.
- Αρχίζει η ηχογράφηση και τύπωση δίσκων στο εργοστάσιο της *Columbia* στην Αθήνα.
- Γιάννης Ρίτσος: *Επιτάφιος*.
- Γεννιέται ο Μιχάλης Δερτούζος, ο οποίος θα συμβάλει στη δημιουργία του παγκόσμιου ιστού (Internet) και θα οραματιστεί την ηλεκτρονική αγορά της πληροφορίας.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο μαρξιστής, θεωρητικός της πολιτικής κοινωνιολογίας Ν. Πουλαντζάς.
- Γεννιέται στην Καβάλα ο Γιώργος Χειμωνάς.
- Γεννιέται στην Αθήνα η ηθοποιός Τζένη Καρέζη (πραγματικό όνομα «Ευγενία Καρπούζη»).
- Γεννιέται στον Πειραιά ο ηθοποιός Ανδρέας Μπάρκουλης.
- Γεννιέται ο ηθοποιός Χρήστος Νέγκας.
- Γεννιέται στην Αίγινα ο χορευτής Βαγγέλης Σειληνός.
- Γεννιέται στα Ανώγεια Κρήτης ο τραγουδιστής και λυράρης Νίκος Ξυλούρης.
- Γεννιέται στον Πειραιά ο πρωθυπουργός του ΠΑΣΟΚ Κώστας Σημίτης.

26 Ιανουαρίου 1936

Διενεργούνται άψογες εκλογές. Οι Φιλελεύθεροι υπό τον Θ. Σοφούλη λαμβάνουν 37,26% και 126 έδρες, οι Λαϊκοί με τον Π. Τσαλδάρη 22,1% και 72 έδρες, ο Λαϊκός Συνασπισμός (Γ. Κονδύλη, Θεοτόκη και Ι. Ράλλη) 19,89% και 60 έδρες, το ΚΚΕ 5,76% και 15 έδρες, ο Δημοκρατικός Συνασπισμός (Γ. Καφαντάρη, Γ. Παπανδρέου, Α. Παπαναστασίου) 4,21% και 7 έδρες, οι Ελευθερόφρονες (Ι. Μεταξά) 3,94% και 7 έδρες και τα Λοιπά Κόμματα 4,75% και 13 έδρες. Ρυθμιστής της κατάστασης αναδεικνύεται το ΚΚΕ.

31 Ιανουαρίου 1936

Πεθαίνει ο Γ. Κονδύλης. Εμφανίζεται ο κίνδυνος νέας εκτροπής του πολιτεύματος. Ο βασιλιάς Γεώργιος συνεργάζεται με τον Ι. Μεταξά για να αναλάβει το υπουργείο των στρατιωτικών σε αντικατάσταση του Αλ. Παπάγου.

21 Φεβρουαρίου 1936

Το ΚΚΕ δεσμεύεται να ψηφίσει τον Σοφούλη ως πρόεδρο της Βουλής (**Σύμφωνο Σοφούλη – Σκλάβαινα**), υπό τον όρο οι Φιλελεύθεροι να καταργήσουν το «ιδιώνυμο», να αμνηστεύσουν τους πολιτικούς κρατούμενους και εξόριστους οπαδούς τους και να διαλύσουν την Υπηρεσία Αμύνης του Κράτους.

6 Μαρτίου 1936

Συνέρχεται η Γ' Αναθεωρητική Βουλή. Το γεγονός χαρακτηρίζεται από τον Ι. Μεταξά που στο μεταξύ έχει αναλάβει υπουργός Στρατιωτικών, σαν μια «*ταραχώδης συνεδρίασις*». Ο Αλ. Παπαναστασίου σημειώνει: «*Το θέαμα που παρουσιάζει η Βουλή είναι αξιοθρήνητον*». Στην ψηφοφορία παίρνουν: Θ. Σοφούλης (Βενιζελικός) 142 ψήφους, Χ. Βοζίκης (Αντιβενιζελικός) 139, Γ. Σιάντος (ΚΚΕ) 13. Ο Θεμ. Σοφούλης εκλέγεται πρόεδρος της Βουλής με τις ψήφους του Παλλαϊκού Μετώπου (ΚΚΕ). Οι αντιβενιζελικοί και συντηρητικοί βενιζελικοί αντιδρούν μιλώντας για μυστική σύμπραξη Φιλελευθέρων και Παλλαϊκού Μετώπου. Ο Θ. Σοφούλης καταθέτει την εντολή για το πρόσωπό του. Δίνεται εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Κ. Δεμερτζή.

8 Μαρτίου 1936

Ο Ελ. Βενιζέλος σε συζήτηση με τον Γ. Βεντήρη στο Παρίσι, εκφράζει τη χαρά του για τις κινήσεις του βασιλιά και τονίζει: «*Οι μεγάλοι τεχνίτες κάνουν και μεγάλα λάθη. Θα ήταν κατώτερον εμού να μην ομολογήσω το ιδιόν μου. Ακριβώς όμως η αποτυχία θα χρησιμεύσει εις κάτι, αν την μεταχειριστώ δια να τερματίσω μια*

και καλή την περίοδο του εσωτερικού στασιασμού... Έκανα ειρήνην με τους Τούρκους. Θαρρείς σοβαρά ότι θα φοβηθώ να συνθηκολογήσω με τους Έλληνες αντιπάλους μου δια να μη με ειπή ανακόλουθον η ιστορία; Το κίνημα της πρώτης Μαρτίου εδημιούργησεν νέαν κατάστασιν. Θα κινηθώ σύμφωνα με τα νέα δεδομένα και με την αμετάθετον απόφασιν να θέσω τέρμα εις την εσωτερικήν διαίρεσιν...»

14 Μαρτίου 1936

Ορκίζεται κυβέρνηση Δεμερτζή. Ο Ιωάννης Μεταξάς αναλαμβάνει το υπουργείο Στρατιωτικών.

18 Μαρτίου 1936

Πεθαίνει ο Ελ. Βενιζέλος στο Παρίσι.

29 Μαρτίου 1936

Ο Ελ. Βενιζέλος ενταφιάζεται στο Ακρωτήρι Χανίων, χωρίς προηγουμένως η σορός του να εκτεθεί σε λαϊκό προσκύνημα στην πρωτεύουσα.

Απρίλιος 1936

Αποφασίζεται η προμήθεια υλικού και αεροπλάνων για την ενίσχυση της παραπαίουσας Πολεμικής αεροπορίας. Μέχρι το 1939 αγοράζονται 130 νέα αεροπλάνα και άφθονο σύγχρονο υλικό που θα συμβάλουν σημαντικά στις μαύρες ημέρες που έρχονται για την Ελλάδα.

2 Απριλίου 1936

Το ΚΚΕ δίνει στη δημοσιότητα το μυστικό πρωτόκολλο «Σοφούλη – Σκλάβαινα» και η αποκάλυψη προκαλεί πανελλήνια αίσθηση.

13 Απριλίου 1936

Πεθαίνει ο Κ. Δεμερτζής. Ο Γεώργιος Β΄ αναθέτει την πρωθυπουργία στον Ιωάννη Μεταξά, παρά την αντίθεση των αρχηγών των κομμάτων. Ο Ι. Μεταξάς δηλώνει: «Η κυβέρνησίς μου είναι έτοιμη να παραχωρήσει την θέσιν της εις Κομματικήν Κυβέρνησιν εάν και τώρα τα κόμματα συνεφώνουν να δώσουν αμέσως Πολιτικήν Κυβέρνησιν».

17 Απριλίου 1936

Ο επιτετραμένος της Ελλάδος στην Άγκυρα κ. Βατικιώτης, ζητά από τον υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας Ρουσδή Αράς, την οχύρωση της Λήμνου και Σαμοθράκης αλλά και άλλων νησιών του Αιγαίου. Ο Τούρκος υπουργός δηλώνει: «η Ελλάς ουδεμίαν εκ μέρους της Τουρκίας θα συναντήσει αντίδρασιν, εάν δι' ασφάλειάν της θα προετίθετο να προβεί εις οχύρωσιν εκτός Σαμοθράκης, Λήμνου και άλλων νήσων του Αιγαίου Πελάγους».

25 Απριλίου 1936

Κατά τη συνεδρίαση της Βουλής ο Γ. Παπανδρέου αρνείται να δώσει ψήφο εμπιστοσύνης στο Μεταξά και κατακρίνει τον πολιτικό κόσμο καταλήγοντας στην προειδοποίηση: «Δεν αποτελεί μόνον τον καρπόν της αδυναμίας των κομμάτων της Συνελεύσεως όπως απαρτίσει κυβέρνησιν, αποτελεί και τον συντελεστή της ανωμαλίας». Μετά τη συζήτηση η Βουλή με ψήφους 241 υπέρ, 16 κατά και 4 αποχές, ο Σοφούλης δίνει πεντάμηνη εξουσιοδότηση στην κυβέρνηση Μεταξά.

6 Μαΐου 1936

Με επιστολή που απευθύνει στον Έλληνα Πρωθυπουργό ο Τούρκος Πρέσβης στην Αθήνα Roussen Esref, κατόπιν οδηγιών της Κυβέρνησής του, αναγνωρίζει το δικαίωμα της Ελλάδας να εξοπλίσει τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη. Η Τουρκική Κυβέρνηση επαναλαμβάνει τη θέση, όταν ο Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Rustu Aras, απευθυνόμενος προς την Τουρκική Εθνοσυνέλευση αργότερα με την ευκαιρία της κύρωσης της Συμβάσεως του Montreux, αναγνωρίζει ανεπιφύλακτα το νόμιμο δικαίωμα της Ελλάδας να εγκαταστήσει στρατεύματα στη Λήμνο και τη Σαμοθράκη, με τις εξής δηλώσεις του: «Οι διατάξεις που αφορούν τις νήσους Λήμνο και Σαμοθράκη, οι οποίες ανήκουν στη γειτονική μας και φιλική χώρα Ελλάδα και είχαν αποστρατικοποιηθεί κατ' εφαρμογήν της Σύμβασης της Λωζάννης του 1923, επίσης καταργούνται με τη νέα Σύμβαση του Montreux και αυτό μας ευχαριστεί ιδιαίτερα» (Εφημερίδα των πρακτικών της Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης, τεύχος 12, Ιούλιος 31/1936, σελ. 309). Παρόμοιες διαβεβαιώσεις δίδονται σχετικώς, κατά την ίδια περίοδο, εκ μέρους της Τουρκίας προς τις Κυβερνήσεις τρίτων ενδιαφερομένων χωρών.

8 και 11 Μαΐου 1936

Αιματηρά επεισόδια στη διάρκεια καπνεργατικών διαδηλώσεων στη Θεσσαλονίκη. Σκοτώνονται 12 και τραυματίζονται 282 διαδηλωτές. Η εφημερίδα Ριζοσπάστης γράφει στις 9 και 10 Μαΐου: «Από εδώ και πέρα η Ελλάδα δεν θα γνωρίσει τάξη και ησυχία όσο αίμα και αν χυθεί, όσο η μοναρχία κρατά την εξουσία. Απ' εδώ και πέρα η Ελλάδα θα χάσει κάθε ομαλότητα και ανάπαυση. Απ' εδώ και πέρα σ' όλη τη χώρα ο λαός πρέπει να σταματήσει κάθε κίνηση, να ξεχυθεί στους δρόμους να γίνη κύριός τους και αδελφωμένος με το στρατό να πάρη την εξουσία».

17 Μαΐου 1936

Πεθαίνει ο κορίνθιος πολιτικός Παναγής Τσαλδάρης.

Ιούλιος 1936

Μήνας επαφών μεταξύ Θεμ. Σοφούλη και Ιωάννη Θεοτόκη για τον σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας. Επιτυγχάνεται συμφωνία, μετά την συναίνεση του αρχηγού του Εθνικού Λαϊκού Κόμματος Ιωάννη Θεοτόκη, να επιστρέψουν στο στράτευμα οι απότακτοι αξιωματικοί.

17 Ιουλίου 1936

Στην Ισπανία ο στρατηγός Φράνκο φοβούμενος κομμουνιστικό πραξικόπημα, συνωμοτεί για κατάληψη της εξουσίας καταλήγοντας σε ένα εμφύλιο πόλεμο που σε μία τριετία δίνει 600.000 νεκρούς. Την προσπάθειά του βοηθούν η Γερμανία του Χίτλερ και η Ιταλία του Μουσολίνι. Τελικά επικρατεί και παραμένει ηγέτης μέχρι τον θάνατό του.

20 Ιουλίου 1936

Υπογράφεται η Σύμβαση περί του καθεστώτος των Στενών (Δαρδανελλίων) γνωστή ως **Σύμβαση του Montreux**. Η Σύμβαση ανήκει στην κατηγορία των πολυμερών συνθηκών «κλειστού τύπου». Τούτο οφείλεται σε ιστορικούς λόγους που συνδέονται με τη Συνθήκη Ειρήνης του 1923 (Συνθήκη της Λωζάννης). Τα συμβαλλόμενα μέρη ανέρχονται σήμερα σε 14. Πρόκειται συγκεκριμένα για την Αυστραλία, Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Ιαπωνία, Κύπρο, Ρουμανία, Τουρκία, Ρωσία, Ουκρανία, Σερβία και Μοντενέγκρο. Η Σύμβαση αναγνωρίζει την αρχή της ελεύθερης διέλευσης και πλεύσης, διά θαλάσσης και από αέρος, τόσο εν καιρώ ειρήνης όσο και εν καιρώ πολέμου, δια μέσου του συμπλέγματος των Στενών, που ενώνουν το Αιγαίο με τη Μαύρη Θάλασσα και αντίστροφα. Στο προοίμιό της μνημονεύεται ότι αντικαθιστά στο σύνολό της τη Σύμβαση της Λωζάννης. Έτσι καταργείται η αποστρατικοποίηση των ελληνικών νησιών Λήμνου και Σαμοθράκης, των Δαρδανελλίων, της Θάλασσας του Μαρμαρά και του Βοσπόρου, καθώς επίσης και των τουρκικών νησιών Ίμβρου (Gokceada), Τενέδου (Bozcaada) και Λαγουσών (Tavcan).

22 Ιουλίου 1936

Ο Θ. Σοφούλης ανακοινώνει στον βασιλιά τη συμφωνία Φιλελευθέρων – Εθνικο–Λαϊκών. Την ίδια ημέρα το ΚΚΕ και το Αγροτικό Κόμμα του Σοφιανόπουλου συμφωνούν για τη δημιουργία Λαϊκού Μετώπου.

24 Ιουλίου 1936

Η συντηρητική *Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος* και η ελεγχόμενη από το ΚΚΕ *Ενωτική Συνομοσπονδία* κηρύσσουν πανελλαδική πανεργατική απεργία για τις 5 Αυγούστου.

28 Ιουλίου 1936

Με δηλώσεις του στον τύπο, ο Θ. Σοφούλης ανακοινώνει την απόφαση των Φιλελευθέρων να άρουν την εμπιστοσύνη τους προς τον Μεταξά.

31 Ιουλίου 1936

Επιτροπή βουλευτών του ΚΚΕ δίνει τελεσίγραφο στο γραφείο Προεδρίας της Κυβερνήσεως σημειώνοντας ότι: «Οι εργάτες θα κάνουν απεργία όχι μόνο 24 ώρες, αλλά 48 και 248 και 9' αγωνιστούν εις τα πεζοδρόμια μέχρις ότου επιβάλλουν την θέλησίν των ... Όσο για το στρατό, αν επέλθη σύγκρουσις τάξεων, τότε πρέπει να γίνη κόκκινος, άλλως θα διαλυθή ...».

4 Αυγούστου 1936

Με πρόσχημα την αποτροπή ταραχών εξαιτίας της 24ωρης γενικής απεργίας των εργατών Αθήνας και Πειραιά, **ο Ιωάννης Μεταξάς**, με τη σύμφωνη γνώμη του βασιλιά, **επιβάλλει δικτατορία**. Συγκαλεί έκτακτο υπουργικό συμβούλιο και ανακοινώνει σε κάθε υπουργό χωριστά την απόφασή του περί αναστολής ορισμένων άρθρων του Συντάγματος και διάλυσης της Γ' Αναθεωρητικής Βουλής χωρίς την προκήρυξη νέων εκλογών. Οι υπουργοί που αρνούνται να υπογράψουν και παραιτούνται είναι οι: Γ. Μαντζαβίνος (Οικονομικών), Αρ. Βαλαωρίτης (Υφυπ. Οικονομικών), Π. Δεκάζος (Εθν. Οικονομίας), Δ. Ελευθεριάδης (Κρατ. Υγιεινής και Αντιλήψεως), Κ. Μπακόπουλος (Υφυπ. Εσωτερικών), Γ. Κασσιμάτης (Υφυπ. Εθν. Οικονομίας), Ν. Λούβαρης (Παιδείας και Θρησκευμάτων).

Η χώρα φτάνει σε αυτό το σημείο εξαιτίας της παρατεταμένης αδράνειας των αστικών πολιτικών κομμάτων, των έκνομων ενεργειών που ανέλαβαν με περισσή ευκολία και επιτυχία φανατικά στοιχεία των δύο μεγάλων παρατάξεων, της προκλητικής και περιφρονητικής στάσεως των κομμουνιστών προς τους αντιπάλους των και προς την νομιμότητα, καθώς και της έλλειψης εμπιστοσύνης του Γεωργίου στη δυνατότητα του πολιτικού κόσμου της χώρας να στηρίξει το δημοκρατικό πολίτευμα.

5 Αυγούστου 1936

Οι ηγέτες και των δύο μεγάλων παρατάξεων (Καφαντάρης, Παπαναστασίου, Μυλωνάς, Παπανδρέου, Τσαλδάρης, Ράλλης και Σαγιάς), υποβάλλουν από κοινού διαμαρτυρία προς τον βασιλιά για την δικτατορία.

24 Αυγούστου 1936

Ο Ιωάννης Θεοτόκης διαμαρτύρεται για τη δικτατορία προς το βασιλιά, με αποτέλεσμα να τεθεί υπό περιορισμό στην Κέρκυρα.

18 Σεπτεμβρίου 1936

Εκδίδεται ο Α. Ν. 117 για την καταπολέμηση του κομμουνισμού. Καταργούνται τα πολιτικά κόμματα.

Οι αστοί πολιτικοί και οι κομμουνιστές, επικρίνουν τον Μεταξά επειδή στερεί τον λαό από συνταγματικά κατοχυρωμένες ελευθερίες για τις οποίες οι μεν πολιτικοί συναινούσαν ενίοτε στην καταπάτησή τους, οι δε κομμουνιστές επιδίωκαν να τις προσαρμόσουν στις επιταγές του σταλινικού ολοκληρωτικού καθεστώτος.

Πεθαίνει ο Θ. Ζαΐμης.

17 Νοεμβρίου 1936

Πεθαίνει ο Αλέξ. Παπαναστασίου ο οποίος θεωρείται με κοινή αναγνώριση ο κάλλιστος αγορητής στην ελληνική Βουλή.

Δεκέμβριος 1936

Εγκαινιάζεται το *Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ)*, το οποίο είχε ιδρυθεί το 1934, με πρώτο διευθυντή τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο.

26 Δεκεμβρίου 1936

Ο διάδοχος του θρόνου Παύλος, ονομάζεται επισημαγός της Βασιλικής Αεροπορίας μετά την φοίτηση και την εκπαίδευσή του σαν χειριστή όπως οι υπόλοιποι δόκιμοι.

Ο Α. Ν. 375 «*περί κατασκοπίας*» προστίθεται στο οπλοστάσιο των αντικομμουνιστικών μέτρων.

Οι διώξεις αντιφρονούντων ή ο εκτοπισμός τους από επιτροπές ασφαλείας δεν επινοούνται από το δικτατορικό καθεστώς. Είναι συνηθισμένο φαινόμενο της ελληνικής πολιτείας προκειμένου να αντιμετωπίζει έκτατες απειλές. Το καθεστώς Μεταξά απλώς βελτιώνει και καθιστά αποτελεσματικότερο τον υπάρχοντα μηχανισμό.

Ο αντικομμουνισμός την εποχή αυτή στην Ελλάδα, αλλά και στον κόσμο γενικά δεν είναι μια ανεξήγητη υστερία του αστικού κόσμου. Είναι υπερβολική, αλλά αναμενόμενη αντίδραση ενός κόσμου αντιμέτωπου με ένα κίνημα άκρως ανατρεπτικό και αποσταθεροποιητικό το οποίο δεν έχει ως στόχο την βελτίωση της δημοκρατίας αλλά την συντριβή της και την επιβολή ενός ολοκληρωτικού κράτους στο πρότυπο της Σοβιετικής Ένωσης του Στάλιν.

1937

- Αρχίζει η εφαρμογή του θεσμού της Κοινωνικής Ασφάλισης.
- Ηλεκτροκινείται ο σιδηρόδρομος της Κηφισιάς.
- Ο καθηγητής πανεπιστημίου Ιωάννης Συκουρτής κατηγορείται ως άθεος για τη μετάφραση του *Συμποσίου του Πλάτωνα*.
- Με τον νόμο 952 ιδρύεται ο «*Οργανισμός Εκδόσεως Σχολικών Βιβλίων*» (ΟΕΣΒ).
- Μια κρύα νύχτα του χειμώνα ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης πηγαίνει να ακούσει τρεις μουσικούς που παίζουν σε ένα κουτούκι με τα μουζούκια τους. Είναι ο Μάρκος Βαμβακάρης, ο Μανώλης Χιώτης και ο Στράτος Παγιουμτζής. Ο μικρός Γρηγόρης ενθουσιάζεται και ασπάζεται το ρεμπέτικο και λαϊκό τραγούδι.
- Λειτουργεί η πρώτη «*Επαγγελματική Σχολή Ορχηστρικής*» υπό τη διεύθυνση της Κούλας Πράτσικα με συνεργάτες τους Ραλλού Μάνου, Νίκο Σκαλκώτα, Μενέλαο Παλλάντιο, Γιάννη Τσαρούχη, Στρατή Μυριβήλη, Λίνο Πολίτη κ.ά.
- Άγγελος Τερζάκης: *Η μενεξεδένια πολιτεία*.
- Γεννιέται ο τραγουδιστής Σταμάτης Κόκοτας.
- Γεννιέται η ηθοποιός Μάρθα Βούρτση.
- Γεννιέται στην Αλεξάνδρεια ο συνθέτης Μάνος Λοΐζος.
- Γεννιέται η μουσική ερμηνεύτρια Φλέρυ Νταντωνάκη.

Ιανουάριος 1937

Αρχίζει η κατασκευή από ελληνικό προσωπικό, χρήματα και μέσα με την ευθύνη του Πολεμικού Ναυτικού, παράκτιων οχυρών και παρατηρητηρίων επιτήρησης θαλάσσης, σε συνδυασμό με φράγματα ναρκών και ανθυποβρυχιακά δίχτυα για την προστασία ζωτικών λιμανιών και βάσεων της χώρας. Τα έργα λήγουν παραμονές της Ιταλικής επίθεσης για να αποδείξουν την αξία τους στη διάρκεια του πολέμου.

13 Φεβρουαρίου 1937

Ορκίζεται υφυπουργός αεροπορίας ο υποστράτηγος Π. Οικονομάκος ο οποίος επαναφέρει το θέμα του εράνου υπέρ της αεροπορίας με ενθαρρυντικά αποτελέσματα, συγκεντρώνοντας 800 εκατομμύρια δραχμές.

7-8 Μαρτίου 1937

Ο βασιλιάς Γεώργιος Β΄ και το Ι. Μεταξάς επισκέπτονται την Κρήτη.

21 Μαρτίου 1937

Οργανώνονται νέες αντιδικτατορικές εκδηλώσεις κατά το μνημόσυνο του Ελ. Βενιζέλου στα Χανιά.

3 Απριλίου 1937

Με το Βασιλικό Διάταγμα «περί καθορισμού απηγορευμένων ζωνών» κηρύσσεται η Λήμνος ως «επιτηρούμενη ζώνη».

Μάιος 1937

Πολιτικοί αρχηγοί υποβάλουν υπόμνημα στον Γεώργιο Β΄, με το οποίο προσπαθούν να πείσουν τον μονάρχη ότι αποτελούν εναλλακτική λύση στη δικτατορία Μεταξά, αποδεχόμενοι πολλές από τις απαγορεύσεις της 4ης Αυγούστου.

Δεκέμβριος 1937

Αρχίζει η «**Ελληνική Επιχείρηση**» (**Gretseskayia Operatsia**) κατά των Ελλήνων της Σοβιετικής Ένωσης με την υπογραφή του Ιωσήφ Βησσαριόνοβιτς Τζουγκασβίλι (Στάλιν) ενώ έχει ήδη εξοντωθεί το σύνολο της εσωκομματικής αντιπολίτευσης. Ο διαχωρισμός των εθνών από το σταλινικό καθεστώς σε «προοδευτικά» και «αντιδραστικά» περιλαμβάνει μεταξύ των «αντιδραστικών» τους Έλληνες, τους Κορεάτες, τους Γερμανούς του Βόλγα, τους Τατάρους της Κριμαίας, τους Τσετσένους κ.ά. και έχει ως συνέπεια να αντιμετωπίζονται οι παραπάνω ως έχοντες «αντιδραστική» εθνική καταγωγή. Σταδιακά απαγορεύεται η λειτουργία των ελληνικών σχολείων, των θεάτρων, των πολιτιστικών κέντρων και των εκδοτικών οίκων. Κλείνουν ελληνικές εφημερίδες που ακολουθούσαν σκληρή σταλινική γραμμή και καταργούνται οι αυτόνομες Ελληνικές Περιοχές (μία στη Νότια Ρωσία και τρεις στην περιοχή της Μαριούπολης). Μεγάλης έκτασης συλλήψεις Ελλήνων πραγματοποιούνται στην κοιλάδα Κουμπάν στη Νότια Ρωσία με κύρια κατηγορία ότι συγκροτούν παράνομες ελληνικές εθνικιστικές οργανώσεις που στοχεύουν στη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και στη δημιουργία ελληνικής δημοκρατίας στη Νότια Ρωσία. Οι συλληφθέντες εκτοπίζονται στη Σιβηρία όπου μέσα σε άθλιες συνθήκες ελάχιστα επιζούν.

1938

- Το μήκος των σιδηροδρομικών γραμμών είναι 2.634 χλμ., το μήκος των αυτοκινητοδρόμων 15,8 χιλιάδες χλμ. με ασφαλτοστρωμένο το 2% των δρόμων, στους οποίους κυκλοφορούν 6.200 ιδιωτικά και 8.600 δημόσιας χρήσεως αυτοκίνητα. Το μήκος των τηλεγραφικών κυκλωμάτων φτάνει τα 47,7 χιλιάδες χλμ. Η εγκατεστημένη ισχύς ηλεκτρικής ενέργειας φτάνει τα 93.000KW, η παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος τις 271 εκατ. KWh και η συνολική κατανάλωση ενέργειας τους 1.296 τόνους ισοδύναμου άνθρακα.
- Η εμπορική ναυτιλία έχει 607 πλοία άνω των 30 τόνων. Ο συνολικός στόλος των υπό ελληνική σημαία εμπορικών πλοίων ανεβαίνει στην ένατη θέση στην παγκόσμια κατάταξη, έναντι της ενδέκατης που κατείχε το 1914.
- Οι γάμοι συνηθίζεται να γίνονται στα σπίτια συχνά με δανεικό νυφικό.
- Εγκαινιάζονται οι ραδιοθάλαμοι του Ζαπτείου που στεγάζουν τον ραδιοφωνικό σταθμό Αθηνών.
- Ο Μιχάλης Μούσκος χειροτονείται διάκονος και μετονομάζεται σε Μακάριος.
- Φτάνει στον Πειραιά από την Μασσαλία η καρδιά του βαρόνου ντε Κουμπερντέν (αναβιωτή των Ολυμπιακών Αγώνων) για να ταφεί σύμφωνα με την επιθυμία του στην Ολυμπία.
- Η Ρουμανία γίνεται βασιλευομένη δικτατορία υπό τον Κάρολο.
- Ιδρύεται η *Σχολή Βιομηχανικών Σπουδών*.

- Αρχίζουν οι ανασκαφές στη Βεργίνα από τον καθηγητή Κ. Ρωμαίο.
- Το Σεπτέμβριο ανεβαίνει για πρώτη φορά στην Επίδαυρο από το Εθνικό Θέατρο, η Ηλέκτρα του Σοφοκλή σε σκηνοθεσία Δημ. Ροντήρη και μουσική Δημ. Μητρόπουλου με την Κατίνα Παξινού και την Ελένη Παπαδάκη.
- Ο Διονύσης Παπαγιαννόπουλος σπουδάζει στη δραματική σχολή του Εθνικού Θεάτρου και εμφανίζεται για πρώτη φορά στο έργο «Βασιλιάς Ληρ» του Σαίξπηρ, σε ρόλο που του αναθέτει ο δάσκαλός του Αιμήλιος Βεάκης.
- Ο Κάρολος Κουν εγκαταλείπει το Κολέγιο και συνεργάζεται με τους θιάσους της Κυρίας Κατερίνας και της Μαρίκας Κοτοπούλη.
- Ν. Καζαντζάκης: *Οδύσσεια*.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Γιάννης Φέρτης.
- Γεννιέται επίσης στην Αθήνα η ηθοποιός Ξένια Καλογεροπούλου.
- Πεθαίνει ο γλύπτης Γιαννούλης Χαλεπάς (γ. 1851)
- Πεθαίνει ο ποιητής, χρονογράφος, κριτικός, διηγηματογράφος, θεατρικός συγγραφέας και ακαδημαϊκός Παύλος Νιρβάνας, ψευδώνυμο του Πέτρου Αποστολίδη (γ. 1866 στη Μαριούπολη της Ρωσίας).
- Πεθαίνει ο ποιητής, πεζογράφος και θεατρικός συγγραφέας Γεώργιος Στρατήγης (γ. 1860 στις Σπέτσες).

Ιανουάριος 1938

Οι Θ. Σοφούλης, Ιωάννης Θεοτόκης και Γ. Καφαντάρης δημοσιεύουν προκήρυξη κατά του μεταξικού καθεστώτος. Εκτοπίζεται ο Γ. Καφαντάρης.

9 Ιανουαρίου 1938

Τελούνται οι γάμοι του διαδόχου Παύλου με την πριγκίπισσα Φρειδερίκη των οίκων Ανόβερου και Χοχεντσόλερν.

Φεβρουάριος 1938

Εκτοπίζονται ο Γ. Παπανδρέου και ο Αλεξ. Μυλωνάς.

10 Φεβρουαρίου 1938

Συλλαμβάνεται και εκτοπίζεται στην Πάρο ο Ανδρέας Μιχαλακόπουλος.

Μάρτιος 1938

Οι Γερμανικές δυνάμεις εισβάλλουν στην Αυστρία.

25 Μαρτίου 1938

Πεθαίνει στην Αθήνα ο Ανδρέας Μιχαλακόπουλος, μετά την μεταφορά του από την εκτόπιση.

Απρίλιος 1938

Ο πρωθυπουργός της Τουρκίας Τζελάλ Μπαγιάρ επισκέπτεται την Αθήνα.

2 Ιουνίου 1938

Γίνεται η θεμελίωση των έργων για την κατασκευή αεροδρομίου στην περιοχή μεταξύ Αγ. Κοσμά και Ελληνικού Αττικής (*Χασάνι*).

28 Ιουλίου 1938

Πραγματοποιείται αντιμεταξική εξέγερση στην Κρήτη και καταλύονται οι αρχές στα Χανιά. Πρωτοστατούν οι Αριστομένης Μητσοτάκης, Περικλής Αργυρόπουλος, Εμμανουήλ Μάντακας κ.α. Χρηματοδότης της εξέγερσης ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Εμμανουήλ Τσουδερός. Οι εξεγερθέντες καλούν τον βασιλιά να αποπέμψει τον Μεταξά.

29 Ιουλίου 1938

Καταρρέει το κίνημα των Χανίων.

17 Αυγούστου 1938

Αρχίζουν οι δίκες των εξεγερθέντων στο έκτακτο στρατοδικείο Χανίων.

10 Νοεμβρίου 1938

Πεθαίνει στην Κωνσταντινούπολη ο αναμορφωτής του τουρκικού κράτους Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ (πατέρας των Τούρκων).

9 Δεκεμβρίου 1938

Ο διάδοχος Παύλος αναλαμβάνει γενικός αρχηγός της ΕΟΝ (*Εθνική Οργάνωσις Νέων*).

1939

- Ο Αριστοτέλης Ωνάσης μεταφέρει την έδρα των επιχειρήσεών του στο Λονδίνο ερχόμενος πλησιέστερα στα κέντρα του διεθνούς εμπορίου.
- Οι Έλληνες ανακαλύπτουν για πρώτη φορά τις εκπτώσεις. Καθιερώνεται το «δεκαήμερο φτήνιας» στα καταστήματα της χώρας.
- Αρχίζουν ανασκαφές στο ανάκτορο του Νέστορα στην Πύλο από την Αρχαιολογική Εταιρεία και το πανεπιστήμιο του Σινσινάτι.
- Ο Κάρολος Κουν σκηνοθετεί *Βυσσινόκηπο* στο Ελληνικό Ωδείο και ο μαθητής του Αλέξης Σολομός, *Αρκούδα* στον Αγγλοελληνικό Σύνδεσμο.
- Ο Πέλλος Κατσέλης ορίζεται σκηνοθέτης στο νεοϊδρυμένο «Άρμα Θέσπιδος».
- Ο Αλέκος Σακελάριος προσφέρει στη Γεωργία Βασιλειάδου ένα μικρό ρόλο στη μουσική κωμωδία «Κορίτσια της παντρείας», που αποτελεί την αρχή μιας δεύτερης καριέρας για τη μεσήλικη ηθοποιό.
- Ιδρύεται η «Εθνική Λυρική Σκηνή».
- Ένας νεαρός κινηματογραφιστής ο Φιλοποίμην Φίνος αποφασίζει να γυρίσει μια ταινία μυθοπλασίας, «το Τραγούδι του χωρισμού», με πρωταγωνιστές τον Λάμπρο Κωνσταντάρα, την Ευγενία Δανίκα και την Λήδα Μιράντα. Μια νέα εποχή αρχίζει για τον ελληνικό κινηματογράφο.
- Γεννιέται η συνθέτης Ελένη Καραϊνδρου.
- Γεννιέται ο ηθοποιός Φαίδων Γεωργίτης.
- Γεννιέται η ηθοποιός Μάρθα Καραγιάννη.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο συνθέτης Σταύρος Ξαρχάκος.
- Γεννιέται στο Ηράκλειο Κρήτης ο συνθέτης Γιάννης Μαρκόπουλος.
- Γεννιέται στο Αγ. Αθανάσιο Δράμας ο τραγουδιστής Μαν. Αγγελόπουλος.

7 Απριλίου 1939

Οι ιταλικές δυνάμεις αποβιβάζονται στα λιμάνια της Β. Ηπείρου, Αγ. Ιωάννη της Μεδούσης, Δυρράχιο, Αυλώνα και Αγ. Σαράντα. Ο βασιλιάς Αχμέτ Ζώγου καταφεύγει στην Ελλάδα.

10 Απριλίου 1939

Ο Μουσολίνι δηλώνει ότι θα σεβαστεί την ακεραιότητα της Ελλάδας.

21 Απριλίου 1939

Διαλύεται το Σώμα Προσκόπων και Οδηγών, που υπαγόταν παραδοσιακά στο παλάτι, με σκοπό την απορρόφηση των μελών του από την ΕΟΝ του Μεταξά.

Ιούνιος 1939

Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Εμμανουήλ Τσουδερός εκτοπίζεται στη Σύρο.

Εγκαινιάζονται τα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά. Το κολοσσιαίο για τα ελληνικά δεδομένα έργο με τη συμβολή του Πολεμικού Ναυτικού, πραγματοποιείται σε χρόνο ρεκόρ από ελληνικά χέρια και χρήματα σε μια εποχή προπαρασκευής για την επερχόμενη λαίλαπα του μεγάλου πολέμου.

Αύγουστος 1939

Σε συζήτηση με τον ιταλό πρεσβευτή Εμμ. Γκράτσι, ο ο πρωθυπουργός Ι. Μεταξάς τονίζει: «σας εξουσιοδοτώ να τηλεγραφήσετε εις την κυβέρνησίν σας, ότι η Ελλάς ουδεμίαν έχει διάθεσιν να ενεργήση κατά της Ιταλίας, εκτός εάν η Ιταλία ήθελε θίξει ζωτικά συμφέροντα της Ελλάδος και προπαντός την ακεραιότητα του εδάφους της. Δια την περίπτωσιν αυτήν, η Ελλάς θα αμυνθεί της τιμής της και της ακεραιότητάς της μέχρις εσχάτων».

1 Σεπτεμβρίου 1939

Η Γερμανία εισβάλλει στην Πολωνία. Αρχίζει ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.

18 Νοεμβρίου 1939

Η αστυνομία ψάχνει τα μυστικά τυπογραφία της εφημερίδας *Ριζοσπάστης* που εκδίδεται σε μέγεθος τετραδίου.